

D 19/01

Revisorsnämnden (RN) har mottagit en anmälan beträffande auktoriserade revisorn A-son. Anmälan rör A-sons insatser som vald revisor i ett aktiebolag räkenskapsåret 1996-05-01--1997-04-30. Bolaget, vars verksamhet bestått i handel med fisk, vilt och delikatesser med mera, försattes i konkurs den 12 januari 1998. Det är konkursförvaltaren som anmält A-son till RN.

Av handlingarna framgår bl.a. följande.

Vid extra bolagsstämma den 9 oktober 1996 beslutades att bolagets aktiekapital skulle höjas från 50 000 kr till 300 000 kr genom nyemission. Styrelsens redogörelse med anledning av emissionen är daterad den 1 oktober 1996. I denna handling anges att företagsledaren¹ har en fordran om 250 000 kr på bolaget och att denna fordran skall kvittas mot nya aktier. A-son har i revisorsyttrande samma dag förklarat sig inte ha något att erinra mot redogörelsen. Emissionen registrerades hos Patent- och registreringsverket (PRV) den 13 november 1996. Enligt konkursutredningen bokfördes höjningen av aktiekapitalet hos bolaget den 29 november genom en bokföringsorder enligt vilken konto 2991 (Aktiekapital) krediterades 250 000 kr medan konto 1840 (Bilar och andra fordon) debiterades motsvarande belopp. Underlaget för denna bokföringsorder utgörs av ett besiktningsutlåtande avseende en veteranbil daterat den 10 januari 1996 samt ändringsbevis från PRV. I besiktningsutlåtandet anges att veteranbilens värde ligger någonstans i intervallet 350 000 - 400 000 kr. Konkursförvaltaren har vid sin utredning inte funnit något som visar att det förelåg ett kvittningsförhållande när emissionen genomfördes, eller att den aktuella veteranbilen skulle ha tillförts bolaget. Bilen har sedan i vart fall juli månad 1995 varit registrerad på företagsledaren privat. Mot bakgrund härav finner konkursförvaltaren skäl att ifrågasätta om A-son vidtagit tillräckliga kontrollåtgärder i samband med emissionen.

Bolagets årsredovisning för räkenskapsåret 1996/97 är daterad den 15 oktober 1997. Enligt ett av A-son upprättat protokoll fört vid ordinarie bolagsstämma samma dag fastställde stämman resultat- och balansräkning. Stämman godkände även styrelsens förslag till vinstdisposition och beviljade styrelseledamoten ansvarsfrihet för räkenskapsåret. Konkursförvaltaren har tagit del av två olika revisionsberättelser avseende nu nämnda årsredovisning. Den första är en s.k. ren revisionsberättelse som A-son enligt dateringen undertecknat samma dag som årsredovisningen avgavs, dvs. den 15 oktober 1997. Den andra revisionsberättelsen är daterad den 3 november 1997. I denna revisionsberättelse har A-son anmärkt att han funnit brister i den interna kontrollen vilket medfört att resultatuppföljning varit svår att genomföra, att avstämningar enligt bokföringslagen ej har skett, att differenser föreligger i lagervärderingen och att lagret därför borde skrivas ned med 1,2 mkr, att det egna kapitalet därmed skulle vara förbrukat samt att han uppmanat styrelsen att iaktta aktiebolagslagens regler avseende kontrollbalansräkning. A-son har i detta fall avstyrkt fastställande av resultat- och balansräkning och förslaget till vinstdisposition. Konkursförvaltaren har, mot bakgrund av de allvarliga brister som påtalats i revisionsberättelsen den 3 november, ifrågasatt på vilken grund A-son två veckor tidigare undertecknat en ren revisionsberättelse.

A-son har anfört bl.a. följande.

Han valdes som revisor i bolaget hösten 1996. Det är riktigt att bolaget i oktober 1996 beslutade att genom nyemission höja aktiekapitalet med 250 000 kr. Detta skedde genom att en fordran som företagsledaren hade på bolaget kvittades mot nya aktier i bolaget. Fordringen om 250 000 kr hade uppkommit genom att företagsledaren överlätit en honom tillhörig veteranbil till

¹ Denna person var ensam styrelseledamot och ägde samtliga aktier i bolaget.

bolaget. Bilens värde angavs i ett utlåtande från en av Stockholms Handelskammare förordnad besiktningsman ligga någonstans mellan 350 000 – 400 000 kr. A-son granskade överlåtelsen på så sätt att ”transaktionen särskilt gicks igenom med [företagsledaren]”. I bolaget bokfördes ökningen av aktiekapitalet i enlighet med vad som framgår av konkursutredningen utan att passera ett avräkningskonto. Någon apportemission var det dock inte fråga om. A-son kontrollerade inte hos bilregistret att bilen registrerats på bolaget. Det finns emellertid inte några formkrav för en överlåtelse av nu aktuellt slag och A-son nöjde sig därför med företagsledarens uppgift att bilen sålts till bolaget.

Vid den löpande granskningen under räkenskapsåret 1996/97 framkom att det fanns en risk att bolagets egna kapital var förbrukat. A-son påtalade detta i brev till styrelsen den 25 mars och den 2 juni 1997. I en revisionspromemoria den 1 september 1997 har han vidare påtalat att bolagets redovisning var behäftad med ett antal fel och att det förelåg stora differenser i verkligt lager mot inventerat lager enligt inventeringslistor.

A-son och företagsledaren hade avtalat att träffas på A-sons kontor den 15 oktober 1997. Mötet kom dock att flyttas fram till den 23 oktober. Man gick då igenom de punkter som A-son tagit upp i revisionspromemorian och diskuterade bolagets resultat och ställning. Det visade sig snart att det kvarstod ett antal frågor som krävde ytterligare utredning innan bokslutet kunde färdigställas varför man beslutade att ett nytt sammanträffande skulle äga rum påföljande vecka. Av praktiska skäl undertecknades dock två uppsättningar av de handlingar som behövdes för årsredovisningen. Avsikten var att därefter komplettera materialet med de nya sidor av årsredovisningen som skulle bli följden av de fortsatta diskussionerna. A-son presenterade vid mötet även en undertecknad ren revisionsberättelse som upprättats med utgångspunkt från att årsredovisningen efter komplettering slutligen skulle kunna godkännas. Han ansåg dock inte att revisionen var avslutad och överlämnade heller inte några av de undertecknade handlingarna till företagsledaren.

Någon vecka efter sammanträdet, innan tidpunkten för nästa möte bestämts, blev A-son kontaktad av en annan revisor som uppgav att en klient till honom förvärvat bolagets inkråm. För A-son var detta en helt ny uppgift. Vid samtalet framkom vidare att den andra revisorn tagit del av ett undertecknat bokslut och en ren revisionsberättelse för bolaget avseende räkenskapsåret 1996/97. Vid en omedelbar kontroll i sin akt kunde A-son konstatera att företagsledaren i ett obehållat ögonblick måste ha försett sig med en uppsättning av de handlingar som undertecknats vid mötet den 23 oktober. A-son upprättade då omgående en oren revisionsberättelse som han översände till PRV. Den orena revisionsberättelsen tillställdes även bolagets bank och factoringbolag till undvikande av att den oriktiga revisionsberättelsen skulle spridas ytterligare.

RN gör följande bedömning.

Såvitt avser nyemissionen har A-son, i sådant yttrande som följer av bestämmelserna i 4 kap. 6 § aktiebolagslagen (1975:1385), den 1 oktober 1996 intygat att han granskat styrelsens redogörelse och inte haft något att erinra mot denna. I styrelsens redogörelse sägs bl.a. att företagsledaren har en fordran om 250 000 kr på bolaget som skall kvittas mot nya aktier. Enligt A-son hade denna fordran uppkommit genom att företagsledaren överlätit en veteranbil till bolaget. Ökningen av aktiekapitalet bokfördes i slutet av november 1996 på kontona *aktiekapital* (kredit) samt *bilar och andra fordon* (debet). A-son har förklarat att ”[t]ransaktionen bokfördes av bolaget på detta sätt utan att passera ett avräkningskonto”. Av dessa uppgifter får anses framgå att bolaget, vid tiden för A-sons intygande, inte hade bokfört det förvärv av veteranbilen som påstås ha föregått emissionen. Nämnade förvärv kan således inte i bolagets böcker ha gett upphov till någon skuld mot vilken kvittning kunde ske. A-son synes inte ha reagerat häröver. Han gör gällande att han har granskat bilöverlåtelsen genom att särskilt gå igenom transaktionen med företagsledaren. Han har dock inte redogjort för vad denna genomgång omfattat. Något skriftligt överlåtelseavtal

har uppenbarligen inte upprättats. Även om det inte finns några formkrav för köp av bilar finner RN det anmärkningsvärt att A-son godtagit transaktionen utan tillgång till någon som helst dokumentation till stöd för att en överlåtelse ägt rum. Av hans egna uppgifter framgår att han inte ens kontrollerat hos bilregistret att bilen registrerats på bolaget. A-son har inte genomfört tillräckliga åtgärder för att verifiera att företagsledaren hade en kvittningsgill fordran på bolaget. Han har därmed inte haft grund för att utfärda ovan nämnda intyg.

Det är vidare utrett att A-son, trots vetskap om att det fanns allvarliga fel i bolagets redovisning som krävde ytterligare utredning, medverkat till att upprätta en komplett årsredovisning samt även undertecknat en ren revisionsberättelse och ett protokoll avseende en bolagsstämma som ännu inte hållits. På vilket sätt företagsledaren kommit i besittning av handlingarna vid mötet den 23 oktober 1997 undandrar sig RN:s bedömning. Mot bakgrund av att såväl stämmoprotokollet som revisorspåteckningen och revisionsberättelsen hade ett felaktigt innehåll, då de byggde på en rad förutsättningar som inte var uppfyllda, anser dock RN att A-son redan genom sitt undertecknande förfarit klart olämpligt.

Sammantaget finner RN att A-son på ett allvarligt sätt åsidosatt sina skyldigheter som revisor. Med stöd av 22 § andra stycket lagen (1995:528) om revisorer meddelar RN A-son varning.

Ärendet har avgjorts av RN:s ordförande Lennart Grufberg samt ledamöterna Vilhelm Andersson, Arne Bækkevold, Elisabet Fura-Sandström, Klas-Erik Hjorth, Jan-Erik Moreau, Claes Norberg och Gunnar Widhagen. Vid den slutliga handläggningen har i övrigt närvarit kanslichefen Christer Lefrell, chefsjuristen Per Eskilsson, revisionsdirektören Eva Haage samt avdelningsdirektören Fredrik Bengtsson, föredragande.